

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Θ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 11 ΙΟΥΛΙΟΥ 1931

ΑΡΙΘ. 28

ΑΥΘΕΝΤΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΝ Τῇ ΟΡΘΟΔΟΞῳ ΘΕΟΛΟΓΙΑΙ* Α'.

Τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως αὐθεντίας καὶ ἐλευθερίας ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ θεολογίᾳ εἶναι κατ' οὐσίαν τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως τῶν ἐννοιῶν τούτων ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ, ἐξ ἧς λαμβάνει τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἐπὶ τῆς αὐθεντίας τῆς ὁποίας στηρίζεται καὶ μεθ' ἧς ἀναποσπασίως εἶναι συνδεδεμένη ἡ ὀρθόδοξος θεολογία¹. Τὸ πρόβλημα παλιν τῆς σχέσεως αὐθεντίας καὶ ἐλευθερίας ἐν τῇ ὀρθο-

* Ἡ σύντομος αὕτη μελέτη ἀποτελεῖ περίληψιν τμηματὸς τινος τῆς σειρᾶς τῶν μαθημάτων, ἅτινα, πρὸς ταῖς τακτικαῖς αὐτοῦ παραδόσεις, ὑπὸ τὸν τίτλον *Θεολογικὰ προβλήματα*, ἐδίδαξεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ κατὰ τὸ ἄρτι λήξαν ἀκαδημικὸν ἔτος ὁ καθηγητὴς κ. Π. Μπρατιώτης.

1. Ὁ ἀναπόσπαστος οὗτος μεταξὺ ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ θεολογίας σύνδεσμος θεωρεῖται ὡς τι αὐτονόητον ἐν ἁπάσαις ταῖς ὀρθόδοξοις χώραις, ἐνθα ὑπάρχουσι ὀρθόδοξοι θεολογικαὶ σχολαὶ καὶ καλλιεργοῦνται τὰ θεολογικὰ γράμματα καὶ διδάσκονται τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις. Ἰδιαιτέρως δὲ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀξίον παρατηρήσεως τυγχάνει, ὅτι ὄχι μόνον ὁ ὀρθόδοξος λαὸς καὶ ἡ ποιμαίνουσα ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ κράτος θεωρεῖ ὡς τι αὐτονόητον τὸν σύνδεσμον τούτον, ὅπερ τεκμηριοῦται ἀσφαλῶς ἐκ τε τῆς ἀπαιτήσεως πτυχίου ὀρθοδόξου θεολογικῆς σχολῆς παρα τῶν βουλομένων νὰ καταλάβωσι θέσεις καθηγητῶν τῶν ἱερῶν ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ αὐτοῖς τοῖς ἰδιωτικοῖς σχολείοις καὶ ἐκ τῆς ἰσχύσεως καὶ συντηρήσεως ὀρθοδόξου θεολογικῆς σχολῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, εἰς ἣν εἶναι ἐμπειροστευμένη ἡ μόρφωσις τῶν τε καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις καὶ τοῦ κλήρου τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Ἐξ ἄλλου δὲ ὁ ὀρθόδοξος χαρακτήρ τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τεκμηριοῦται ἐπίσης ἀσφαλῶς τὸ μὲν ἐκ τοῦ διπλώματος διδάκτορος ὀρθοδόξου θεολογικῆς σχολῆς, ὃ ἀπαιτεῖ ὁ νόμος παρὰ τοῦ ὑποψηφίου εἰς οἶαν δήποτε καθηγητικὴν καὶ ὑφηγητικὴν εἰ ἐδρᾶν ἐν αὐτῇ, τὸ δὲ, ἐκ τοῦ ὅρου ὃν ἐπεβαλεν ἄλλοτε εἰς τοὺς προλύτας τῆς θεολογίας καὶ ἐπιβάλλει καὶ σήμερον εἰς τοὺς διδάκτορας αὐτῆς. «Τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἐσσεὶ τηρήσιν ἀκέραια καὶ ἀκίβδηλα, ταῖς θεαῖς γραφαῖς, αὐτῷ τε τῷ ἱ. εὐαγγελίῳ καὶ ταῖς τῶν ἀποστόλων διδασκαλίαις καὶ τοῖς τῶν ἐπτά δὲ οἰκουμενικῶν συνόδων θεσπίσασιν ἀπαρτρεπίας ἐπόμενος καὶ μηδὲν τούτοις ἀντιδοξον μηδ' ἀπηγές μηδ' ἀλλότριον μηδ' ἑτέρους διδάξαι μηδ' αὐτὸς ἀποδέξασθαι». Ἐπειδὴ δ' ἐν τῷ πανεπιστημιακῷ ὀργανισμῷ τοῦ 1922 ὁ νομοθέτης, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, ἐληγομένης τὸν ἰδιαίτερον ὅρον τοῦ πτυχίου τῆς θεολογίας καὶ καθιέρωσε κοινὸν τύπον καθομολογήσεως διὰ πάντας τοὺς πτυχιοῦχος τοῦ πανεπιστημίου, ἡ θεολογικὴ σχολὴ προέτεινεν ὁμοφώνως τὴν ἐν τῷ παρασκευαζομένῳ νέῳ πανεπιστημιακῷ ὀργανισμῷ καθιέρωσιν εἰδικοῦ τύπου καθομολογήσεως διὰ τοὺς πτυχιοῦχος τῆς θεολογίας.

δόξῳ ἐκκλησίᾳ εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων καὶ βασικωτάτων, ὅσα προβάλλονται εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐπιστήμην ὄχι μόνον ἕσωθεν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τ. ἔ. ὑπὸ τῶν πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας εἰτε σοβρῶς εἰτε ἐπιπολαιῶς ἀγωνιζομένων τέκνων αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἔξωθεν αὐτῆς, τ. ἔ. ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων ἐκείνων, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ γνωρίσωσι τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Σκοπὸς δὲ τῆς προκειμένης συντόμου ἐρεῦνης εἶναι κυρίως μὲν νὰ προσανατολισθῶσιν οἱ περὶ τὴν θεολογίαν σπουδάζοντες πρὸς ἐν τῶν θεμελιωδωστάτων αὐτῆς προβλημάτων, ἐιμῆσως δὲ νὰ δοθῇ ἀφορμὴ εἰς εὐρυτέραν καὶ τούτου καὶ ἄλλων βασικῶν τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας προβλημάτων διονύχισιν, ἧς εἶναι ἐκ τῶν μάλιστα ἐπαιγόντων σήμερον καθηκόντων τῆς θεολογίας ταύτης.

Ἡ οὐσία τοῦ προβλήματος τῆς μεταξὺ αὐθεντίας καὶ ἐλευθερίας σχέσεως ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ καὶ θεολογίᾳ ἐγκαταί κυρίως εἰς τοῦτο: Τίνα τὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων τῶν ἐννοιῶν ὄρια ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ καὶ θεολογίᾳ; Τῆς ἐξετάσεως δὲ τοῦ ζητήματος τούτου νομίζομεν, ὅτι εἶναι σκόπιμον νὰ προηγηθῇ τὸ μὲν διευκρίνησις ἑκατέρωθεν τῶν ἐννοιῶν τούτων, τὸ δὲ διακρίβωσις τῆς μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐννοιῶν σχέσεως πρῶτον ἐν τῇ παπικῇ, εἰτα δὲ καὶ ἐν τῇ διαμαρτυρομένη ἐκκλησίᾳ καὶ θεολογίᾳ. *Αὐθεντία* εἶναι αἱ ξένη θέλησις, ἧς ἐπιβάλλει κατήκον τι, κατὰ τὸν γερμανὸν φιλόσοφον Windelband (Εἰσαγωγή εἰς τὴν φιλοσοφίαν γ' ἔκδ. 1923). Τῇ αὐθεντίᾳ ἀντιστοιχεῖ ἡ *πίστις*, ἧς εὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἐπὶ αὐθεντίας στηριζομένης ἀληθείας. Ὡς αὐθεντικὴν δὲ πίστιν ἀναγνωρίζει ὁ γνωστὸς διαμαρτυρούμενος θεολόγος Ihmels ἐκείνην τὴν πίστιν, καθ' ἣν τὸ κύρος ἄλλου τινος ἀποτελεῖ τὸν ἀποχωρῶντα λόγον τῆς ἡμετέρας πεποιθήσεως (Die Bedeutung des Autoritätsglaubens 1902 σελ. 5). Ἡ ἀξία τῆς τοιαυτῆς πεποιθήσεως ἐξαρτᾷται ἐκ τῆς ἀξίας τῆς αὐθεντίας. Ἄξιον δ' ἔχει ἡ αὐθεντία ἐκείνη, ἧς σκοπὸν προτίθεται «ἵνα καθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους ἀεὶ μᾶλλον ἀνεξαρτήτους, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐπιεὶ γαζῶνται καὶ μεταβάλλωσιν οἱ οἱ ἀεὶ τὰ διὰ τῆς αὐθεντίας κτηθέντα εἰς ἐπιγνωσθέντα τε θεληθέντα τε καὶ πραχθέντα διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων» (Eisler, Φιλοσοφικὸν λεξικόν, ἔκδοσις 1927 ἐν λέξει *Autorität*). Ἐχθρὸς τῆς αὐθεντίας εἶναι ἡ ἀτομικαία καὶ ἡ ὑποκειμενοκρατία (Individualismus, Subjectivismus), αἵτινες ἀξιοῦσι τὴν ἀιερίοριστον ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου.

Ἐλευθερία δὲ εἶναι ἡ ἐξουσία τοῦ ἀτόμου, ὅπως πράττει συμφωνῶς πρὸς τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ λογικοῦ ἢ

τῶν συναισθημάτων αὐτοῦ, χωρίς νὰ ἀποκλείηται καὶ ἡ συμμόρφωσις αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῆς αὐθεντίας. Ἄρα ἀμφότεραι οἱ ἔννοιαι δὲν εἶναι ἀντιφατικάι, ἀλλὰ δύνανται ἀριστα νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς ἀλλήλας, ὡς θὰ ἴδωμεν, καθ' ὅσον μάλιστα εἶναι ἔννοιαι σχετικαὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν ἐπὶ τῶν σχέσεων τοῦ πεπερασμένου ἀνθρώπου. Εἰλικρινῆς αὐθεντία ἀναγωνιάζει τὰ δικαιώματα τῆς ἐκτεθειμένου ἐλευθερίας, ὅπως καὶ ἐκτεθειμένου ἐλευθερίας δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ σέβηται τὸ κύρος τῆς εἰλικρινοῦς αὐθεντίας.

Αὐθεντία καὶ ἐλευθερία

α) ἐν τῇ παπικῇ ἐκκλησίᾳ καὶ θεολογίᾳ.

Ἡ ἐκκλησία αὕτη, κληρονομήσασα ἀπὸ τῆς κοσμοκρατίας τῆς Ῥώμης τὴν πρὸς τὸ ἄρχεῖν καὶ δεσπάζειν ὁρμὴν, ἐξαιρεῖ ἐκπαλαι ὑπὲρ τὸ δέον τὴν ἰδέαν τῆς αὐθεντίας, ἣν ἐνόθευσε τάξασα αὐτὴν εἰς τὴν ἐκτεθειμένην τῆς ἱεροκρατίας καὶ δὴ τοῦ παπισμοῦ. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς καταστάσεως ταύτης εἶναι, ὅτι ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ ἡ τῇ ὑποκειμενοκρατίᾳ ἀντίθετος ἀντικειμενοκρατία καὶ ἡ ἐξωτερικὴ πολλακίς ὑποταγή. Πρὸς δὲ τοῦτοις ὑπάρχει ἐνταῦθα καὶ τὸδε τὸ μείζον ἐπίσημα, ὅτι μέγιστον μέρος τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ θρησκευτικοῦ βίου ἔχει ἔθυμισθῆ κατατρεχόμενον πάλαιον ἐν ταῖς μεταγενεστέραις συνόδοις καὶ ἐν ταῖς παπικαῖς ἐγκυκλίωσις οὕτως, ὥστε τὸ διὰ τὴν ἐλευθερίαν ὑπολειπόμενον περιθώριον νὰ εἶναι περὶ ὁρισμένον πολὺ περιοριστέον ἢ ἐν οἰκδήποτε ἄλλῃ ἐκκλησίᾳ. Θὰ ἦτο ὅμως ἀδίκημα καὶ θὰ προέδιδεν ἄγνοιαν τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἠθελε τις ἰσχυρισθῆ, ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη καταπνίγει τελεσίως τὴν ἐλευθερίαν, μάλιστα κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους (ἀπὸ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς). Ἄλλ' ἐὰν ἦτο τοῦτο ἀληθές, πῶς ἐξηγούνται τσαῦτα πρόσδοι παρατηρούμενα ὅχι μόνον ἐν τῇ θεολογίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καθόλου ἐπιστήμῃ, ἧς ὅχι ὀλίγοι οὐτε ἀσημαντοὶ σκαπανεῖς εἶναι ἅμα πιστὰ τῆς ἐκκλησίας ταύτης τέκνα, τινὲς δ' ἀνήκουσι καὶ εἰς τὸν κληρὸν αὐτῆς καὶ δὴ καὶ θρησκευτολόγοι καὶ ἐθνολόγοι καὶ φυσιολόγοι καὶ βιολόγοι καὶ ἀστρονόμοι καὶ κοινωνιολόγοι κλπ.; Εἶναι γνωστὴ ἄλλως τε ἢ εἰς τὰ δευτερεύοντα ζητήματα ἐλαστικότης καὶ εὐκαμψία καὶ τὸ εὐπροσάρμοστον ἐν γένει τῆς ῥωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας.

β) Ἐν τῷ προτεσταντισμῷ.

Τοῦτον προὐκάλεσαν, ὡς γνωστόν, αἱ ὑπερβολαὶ καὶ αἱ καταχρήσεις τῆς παπικῆς ἐκκλησίας. Ὅθεν ὁ προτεσταντισμὸς δὲν ἀποτελεῖ κανονικὴν ἢ φυσιολογικὴν οὕτως εἶπειν κατάστασιν, διότι εἶναι καὶ αὐτὸς ἀκρότης, ὡς καὶ ὁ παπισμὸς, ἐκ τῆς πρὸς τὸν ὅποιον ἀντιθέσεως, κατὰ τὸν γνωστὸν ψυχολογικὸν λόγον, προσ-

* Βλ. διὰ τὰ ἐπόμενα, πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ Μπελιέφ, περὶ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καθολικισμοῦ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ ὑπὸ Κ. Λώτσου (1901). Ἐπισκόπου Χρυσάνθου, περὶ τῆς φύσεως τοῦ προτεσταντισμοῦ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ῥωσικοῦ ὑπὸ Α. Κ. Π. (Κωνσταντινουπόλις 1903). Harnack Das Wesen des Christentums (1900), L e m m e Das Wesen des Christentums (1902).—X. Ἀνδροῦτσου Συμβολικὴ (β' ἐκδ. 1930).

καψεν. Ὁ προτεσταντισμὸς ἐνεπνέετο ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀριφανοῦς τότε καὶ εἰς θεοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου καταστήσαντος ἀνθρωπισμοῦ (Humanismus) τοῦ ἐυλόγου διὰ τὰς παρρησιαστικὰς αὐτοῦ ἀποκλήθεις τῆς ψευδοανθρωπισμοῦ. Ἡ κριτικὴ δὲ τὰς καὶ θεμελιώδους ἰσοῦ τοῦ προτεσταντισμοῦ εἶναι ἀποτινάξις τοῦ ζυγοῦ τῆς αὐθεντίας καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἐξαρσις τῶν προσωπικῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀτομικῆς ἐκάστου γνώμης, ἄρα δὲ καὶ τῆς προσωπικῆς πίστεως. Ὅθεν ἡ πρὸς τὸν παπικὸν δεσποτισμὸν ἀντίθεσις ἐξώθησε τὴν θρησκευτικὴν διαμαρτυρίαν εἰς τὴν ἀκαλίωτον ἐλευθερίαν, τὴν αὐθαιρεσίαν, τὴν ἀτομοκρατίαν καὶ ὑποκειμενοκρατίαν, τοῦ ὁμαϊκοῦ καθολικισμοῦ διακρινομένου ἐπὶ τῇ ἀντικειμενικῇ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀντιλήψει, ὡς εἶπομεν. Ἄξιον ὅμως παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι ὁ προτεσταντισμὸς ἀπέβη νέα ἐκδοσις τοῦ παπισμοῦ μεταμορφωμένου, ἢ, ἕνα μεταχειρισθῶμεν προσφυσιστέραν εἰκόνα, ὁ προτεσταντισμὸς εἶναι κατ' οὐσίαν ἡ ἀντίστροφος τοῦ αὐτοῦ νομίσματος ὄψις, τῆς αὐθεντίας καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ τῶν πολλῶν ἢ ἐκάστου ἀτόμου διαδεξιμένου ἐνταῦθα τὴν αὐθεντίαν καὶ τὸν δεσποτισμὸν τοῦ ἐνός. Τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐθεντίαν ἐκληρονόμησεν ἐν τῷ προτεσταντισμῷ ἡ αὐθεντία τῆς συνειδήσεως ἐκάστου. Τὸ πᾶν ἐνταῦθα εἶναι τὸ ἀτομὸν ἢ προσωπικότης. Οὕτω δὲ κατανοεῖται τὸ θεμελιώδες δόγμα τοῦ προτεσταντισμοῦ περὶ τῆς «δικαιοσύνης ἐκ πίστεως» (οὐχὶ τῇ μεσολαβήσει τῆς ἐκκλησίας). Τὴν αὐθεντίαν τῆς ἐκκλησίας διεδέχθη ἐνταῦθα καὶ παραμένει εἰσέτι ἐν τοῖς αὐστηροῖς λουθηρανικοῖς καὶ καλβινικοῖς κύκλοις διάδοχος αὐτῆς ἡ αὐθεντία τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐν τῇ Γραφῇ περιεχομένου. Προϊὸν ὅμως τοῦ ἀτομοκρατικοῦ πνεύματος τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῷ προτεσταντισμῷ εἶναι ἡ παρατηρούμενη ἐν αὐτῷ ἄκρα ἐλευθερία περὶ τὴν κατανόησιν τῆς Γραφῆς, ἧς ἐκηρύχθη ἡ μόνη πηγὴ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας. Ἦδη δ' αὐτὸς ὁ Λουθηρὸς ἠλευθερίαζε ἀρκούντως προκειμένου καὶ περὶ αὐτῆς τῆς Γραφῆς, ὁσάκις τοῦτο συνέφερον εἰς αὐτόν.

Ἡ θεολογία μετετέρατη ἐνταῦθα, ὡς ἦτο ἐπόμενον, εἰς φιλοσοφίαν, ἢ δὲ θρησκεία καθήνησε θρησκεία τῶν καθηγητῶν, ὡς παρετήρησεν εὐστόχως Berdjajeff. Μετὰ θλίψεως παρετήρει ὁ ἐκκλησιολόγος Neander «πᾶν τὸ ἀντικειμενικὸν ἐν τῇ θρησκευτικῇ ἀπερριψίμῃ, ἐνομίσαμεν ὅτι ἦτο δυνατόν καὶ ἐπαρκὴ μόνη ἡ ὑποκειμενικὴ θρησκεία, ἀλλ' ἠττηθημεν». Τὸ δὲ κατάντημα τῆς πολλαπλῆς ἐν τῷ προτεσταντισμῷ ἐλευθερίας εἶναι τοῦτο μὲν αἱ πολλαπλοὶ καὶ πολλοὶ ὄννητοι αἰρέσεις αἱ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ ἀναφύονται, τοῦτο δὲ ὁ ὀρθολογισμὸς καὶ αὐτὴ ἡ ἀπιστία ἐν μίᾳ δὲ λέξει ἡ κρίσις, ἧς τόσον εἶναι αἰσθητικὸν σημεῖον ἐν τῷ προτεσταντινῷ κόσμῳ. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς συναισθησεως τῆς κρίσεως ταύτης εἶναι παρατηρούμενη ζωνὴ κατὰ τῶν αἰτίων τῆς κριτικῆς τῆς ἀτομοκρατίας καὶ τῆς ὑποκειμενοκρατίας καὶ συναφούς ταύταις ἄκρας ἐλευθεροφροσύνης, ἀντίθεσις. Ἡ σοβριωτέρα δὲ ἀντίδρασις εἶναι σήμερον ἐκπροσωπούμενη ὑπὸ τῆς διαλεκτικῆς θεολογίας ἢ; οἱ ἀρχηγοὶ ἐκατηρέφασαν μὲν ἀμειλίχως ἰσο-

τροπὰ σημεῖα τῆς κρατουσῆς προτεσταντικῆς θεολογίας ἀπὸ τοῦ Schleiermacher καὶ ἐφεξῆς δὲν κατορθώσαν δ' ὅμως νὰ ἀνακαλύψωσι τὴν ἐστίαν τῆς νόσου, ἣς εὐρίσκεται οὐχὶ ἐν τῇ θεολογίᾳ τοῦ Schleiermacher, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ταῖς ἀρχαῖς τοῦ Λυθέρου καὶ τοῦ Καλβίνου. ἐν αὐταῖς ταῖς δηλωθείσαις βάσει τοῦ προτεσταντισμοῦ¹.

Π. Ι. ΜΗΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου.

¹ Περὶ διαλεκτικῆς θεολογίας βλέπε ἡμετέραν διατριβὴν ἀνατυπωθεῖσαν ἐκ τῶν «Ἐναισίμων» τῶν ἐπὶ τῇ τριακονταπενταετηρίδι τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐκδιδομένου (1931).

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

(Τελευταία ἀπάντησις εἰς τὸν «Πάνταϊνον»)

Εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐν τῷ «Πανταῖνω» τῆς 25ης Ἰουνίου γοαφέντων, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» τῆς 20ῆς Ἰουνίου ἐπιστολὴν μου περὶ ἐνώσεως, ἀπαντῶ τὰ ἑξῆς:

α') Εὐτυχῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν οὐδεὶς ἐπίσκοπος καὶ οὐδεὶς τοπικὴ Ἐκκλησία θεωρεῖται ἀλάθητος. Ἀλάθητος εἶναι μόνον ἡ μία, ἀνία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἀκραιφνεμένη ἐν οἰκουμενικῇ συνόδῳ, συμφώνως πρὸς τὰς αἰδίους ἀρχὰς καὶ τὴν κοινὴν συνείδησιν αὐτῆς. Οὐδεὶς ποῖπει νὰ εἶναι τόσον ἀφελὴς ὥστε νὰ νομίζῃ ὅτι ζήτημα τόσον σοβαρὸν ὡς τὸ τῆς ἐνώσεως εἶναι ὑπόθεσις ἱεραρχοῦ ἢ ἱεραρχῶν καὶ ὅτι δύναται νὰ λυθῇ διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἰδιαιτέρων συνεννοήσεων, τῶν ἐπισήμων ἀποφάνσεων καὶ τῶν τετελεσμένων γεγονότων. Ἄς νοηθῇ καλῶς ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως εἶναι ὑπόθεσις ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας, Ἱεραρχίας καὶ ποιμνίου, καὶ ὅτι διὰ ζητήματα τόσης σοβαρότητος οὐδεὶς ἀπόφασις ἔχει κῆρος, ἐφόσον δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν κοινὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις εἶναι τὸ ἀνώτατον κριτήριον ἐν αὐτῇ. Καὶ εἰς ἀπόδειξιν τούτου ἀρκεῖ νὰ υπομνήσω τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον τοῦ 449 ἐν ἣ παρέστησαν 138 ἐπίσκοποι, ἣτις πρωτοβουλίᾳ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Διοσκούρου συνεκλήθη ὡς οἰκουμενικὴ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου β' καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον τοῦ 754, ἣτις συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Ε', ὡς οἰκουμενικὴ ἐπίσημη, καὶ τῆς ὁποίας μετέσχον 338 ἐπίσκοποι· καὶ ὅμως αἱ σύνοδοι αὗται, καίτοι συνεκλήθησαν ὡς οἰκουμενικαὶ καὶ οἱ ὄροι αὐτῶν ἐγένοντο ἀποδεκτοὶ ὑπὸ τῶσαν ἐπισκόπων, οὐδέποτε ἀνεγνωρίσθησαν ὡς οἰκουμενικαὶ ἢ ἂν ὡς ἔγκυροι, ἐπειδὴ ἐδογματίσθησαν παρὰ τὴν κοινὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας. Οὐδέ-

ποτε ἐπίσης ἀνεγνωρίσθη τὸ κῆρος τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου (1439), καίτοι τὸν λατινόφρονα αὐτῆς ὄρον ὑπέγραψαν τόσοι ἐπίσκοποι, ἐν οἷς καὶ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ ὃν πιθανώτατα θὰ ὑπέγραψε καὶ ὁ ἀμφιταλαντευόμενος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωσήφ, ἐὰν μὴ ἀπέθνησκεν ἐν Φλωρεντίᾳ μικρὸν πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὄρου αὐτῆς. Οὐδέποτε, τέλος, ἀνεγνωρίσθη τὸ κῆρος οἰαοδήποτις ἄλλης συνόδου, τῆς ὁποίας αἱ ἀποφάνσεις ἐλήφθησαν δι' ὑφαρπαγῆς, καθ' ὑποκειμενικὰς ἀντιλήψεις καὶ παρὰ τὴν κοινὴν συνείδησιν καὶ τὰς αἰδίους ἀρχὰς τῆς Ἐκκλησίας.

β') Ὁ «Πάνταϊνος» ἐπιμένει εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἐνωσις ὀρθοδόξου καὶ ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἵνα πληρωθῇ ἡ εὐχὴ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὅμως ἡ ἐνωσις ὀρθοδόξου καὶ ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ ἐσήμεναι καὶ πληρωσιν τῆς εὐχῆς ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως «πάντων», διότι θὰ ἔμνον σημαντικώταται Ἐκκλησία, ὡς ἡ ρωμαϊκὴ καὶ ἡ προτεσταντικὴ, ἐκτὸς τῆς ἐνώσεως, κάκιστα ἐρμηνεύεται ἡ ἐννοια τῆς εὐχῆς ταύτης. Ἡ εὐχὴ αὕτη δηλ. ταθεῖσα ἐν τῇ λειτουργίᾳ πρὸ τοῦ σχίσματος, ἐν ἐποχῇ ἐν ἣ ὑπῆρχον αἰρετικοὶ καὶ σχισματικοί, διαδηλοῖ τὸν ζωηρὸν πόθον τῆς Ἐκκλησίας ὅπως πάντες οἱ ἐκτὸς αὐτῆς αἰρετικοὶ καὶ σχισματικοί, συναισθανόμενοι τὴν πλάνην των καὶ ἀποκηρύττοντες ταύτην, προσέλθουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐνωθοῦν μετ' αὐτῆς. Προφανῶς ἐν τοιαύτῃ ἐννοίᾳ δεόν νὰ νοηθῇ ἡ εὐχὴ καὶ σήμερον, οὐχὶ δὲ ὡς εὐχὴ ὅπως-ὅπως ἐνώσεως, δι' αὐοιβαίων ὑποχωρήσεων καὶ συμβιβασμῶν, πολὺ δ' ὀλιγώτερον δι' ἀποσιωπήσεως καὶ ἀπαρνήσεως θεμελιωδῶν καὶ βασικῶν ἀρχῶν.

Ἀληθῶς ὅταν ὀμιλῶμεν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ θέτωμεν κατὰ μέρος πᾶσαν ὑποκειμενικότητα καὶ ἴδιαν τυχλὴν ἀντίληψιν καὶ νὰ διατυπῶμεν ὡς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι δόξα τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ ταῦτα οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ὅτι δύο εἶναι αἱ πηγαὶ τῆς θρησκείας, ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις. Ἡ ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀποδέχεται τὴν θεμελιώδη ταύτην ἀρχὴν ἀνευ περιστροφῶν; ἀ ναι, θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ συνεχισθῇ ἡ συζήτησις περὶ ἐνώσεως, διότι τοῦτο θὰ ἐσήμεναι σαφῶς ὅτι ἡ ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ἀπαρνούμενη τὴν προτεσταντικὴν ἀρχὴν περὶ ἁγίας Γραφῆς ὡς μόνης πηγῆς τῆς θρησκείας, ἀναγνωρίζει τὴν «καθολικὴν» (ἐν τῇ ἀρχαίᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως) ἀρχὴν περὶ δύο πηγῶν. Καὶ ἐφόσον ὑπῆρχε συμφω-

νία ἐπὶ τῆς κοινῆς βάσεως, θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ συζήτησις ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ γεγραπὴ ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε ὡς ὅλον ἐπισκόπως ἐξεδήλωσε προσχώρησιν εἰς τὴν «καθολικὴν» ταύτην ἀρχήν, θεωροῦμεν πᾶσαν συζήτησιν ματαίαν καὶ πᾶσαν ἔνωσιν ἀδύνατον, ἐφόσον, ἐννοεῖται, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν θὰ ἐξεδήλου τὴν πρόθεσιν νὰ ἀπαρνηθῇ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς. Θὰ ἦτο δὲ πείραγμα εἰς ἐπιζητητὸν ἔνωσις τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετ' ἄλλων, ἐξ ἧς οὐ ἠδύνατο νὰ προέλθῃ ἀνυπολογίστων συνεπειῶν διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Καίτοι ὅμως, δι' οὗ ἀνεπτύξαμεν ἐν τῷ «Ἐλευθέριῳ Βήματι» τῆς 25ης Μαΐου λόγους, θεωροῦμεν, τουλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὴν ἔνωσιν ὡς ἀδύνατον, φρονοῦμεν ἀδιστακτικῶς ὅτι πᾶσα δέον νὰ καταβληθῇ φροντίς «διὰ τὴν περισσεύσαν συνεννόησιν καὶ προσέγγισιν» οὐ μόνον τῆς ὀρθοδόξου καὶ τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, καθόσον ἐκ ταύτης μέγιστα θὰ προήρχοντο ὄφελος οὐ μόνον διὰ τὴν θρησκευτικὴν ἰδέαν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον. Θὰ ἦτο δὲ λυπηρὸν εἰς ἡ μοιραία ἀποτυχία τῶν ἐπιτιμῶν προσπαθειῶν ἐπὶ τῶν ἀξίων κρείττονος τύχης προσπαθειῶν πρὸς συνεννόησιν καὶ προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ σκοπῷ ἐπιτεύξεως κοινωνίας αὐτῶν.

Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΑΛΩΝΩΝ ΗΣΑΪΟΥ

Τῆ 5 ἰσταμένου περὶ ὥραν 6 μ. μ. ἐν Ἀμφίση ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ ἀειμνήστου ἐθνομάχου Ἰασήφ ἐπισκόπου Σαλώνων, τελεταρχοῦντος τοῦ σεβ. μητροπολίτου Φωκίδος ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἱ. Δ. Συνόδου σεβ. μητροπολίτου Ἀργολίδος κ. Ἱεροθέου, τοῦ σεβ. μητροπ. Κορινθίας κ. Δαμασκηνοῦ, τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς κυβερνήσεως ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Ἀβραάμ, τοῦ ὑφυπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν κ. Δηληγιάννη, τῶν προέδρων τῶν κοινοτήτων, τῶν σωματείων καὶ πλήθους πολλοῦ κλήρου καὶ λαοῦ. Μετὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν, καθ' ἣν ὁ σεβ. Φωκίδος ἀπήγγειλε θεομὴν εὐχαριστήριον εὐχὴν πρὸς τὸν Κύριον τὸν βοηθήσαντα τὸ ἔθνος ἡμῶν ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ ζυγοῦ τῶν δυναστῶν του, ὠμίλησε πρῶτος ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς συλλογὴν

ἐράνων διὰ τὴν ἔγερσιν τοῦ ἀνδριάντος κ. Ράμμος, εἰς τὴν ἀποσοφορὴν δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν συνοδικὸν ἀντιπροσώπου ὅπως ἀποκαλύψῃ τὸ μνημεῖον. ὁ σεβ. Ἀργολίδος ἀπεκάλυψε τὸν ἀνδριάντα, μεθ' ὃ εἶπεν τὴν ἐν μέσῳ βαθυτάτης συγῆς ἀκόλουθον προσφώνησιν:

Σὲ στεφανῶνο, Ἥσαϊα, ἐκ μέρους τῆς διοικήσεως Ἐκκλησίας, ἐκ μέρους τῆς Ἱερ. Συνόδου. Καὶ Σὲ στεφανῶνο ἐκ μὲ χειροποιήτων, ὅχι μὲ φθαρτῶν στέφανων, ἀλλὰ μὲ τὸν ἀθάνατον, μὲ τὸν ἀμαράντινον φωτοστέφανον τοῦ ἐθνομάρτυρος. Αὐτὸν τὸν στέφανον Σοῦ ἀπέλλει ἡ Ἐκκλησία.

Ἐθνομάρτυρ! Μετὰ τὴν θυσίαν Σοῦ ἐδίδοξας ὅτι σκοπὸς τοῦ βίου μας δὲν εἶνε ἡ ὕλη καὶ αἱ κατώτεραι ἀπολαύσεις, ἀλλ' ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἰδεώδη διὰ τὰ ὅποια ἐργάζεται, μοχθεῖ καὶ χάρει τῶν ὁποίων θυσιάζει ἐν ἀνάγκῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του.

Μετὰ τὴν θυσίαν Σοῦ ἐβροντοφώνησας ὅτι διὰ τὸν ἑλληνα κληρικὸν δύο ὑπάρχοντα σύμβολα ἱερά: θρησκεία, πατρις. Μετὰ αὐτὰ ἀναπτύσσεται, δι' αὐτὰ ζῆ καὶ δὲν ἐδίστασε ποτε ὁ ἑλληνα κληρικὸς νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ αὐτῶν ἐν ἀνάγκῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του.

Τίς θὰ λησμονήσῃ; ἐπότισας θαυμάως μὲ τὸ αἷμά Σοῦ τὸ καλλίκομον τῆς ἐλευθερίας δένδρον ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ὁποίου ζῶμεν ἡμεῖς.

Τιμὴ καὶ εὐγνωμοσύνη πρὸς Σὲ.

Ἀσίμνηστε! Τὰ ἀποκαλυπτήρια ταῦτα σήμερον δὲν γίνονται μόνον ἐνώπιον ἡμῶν τῶν ὀλίγων σχετικῶς, ἀλλὰ γίνονται ἐνώπιον ὅλου τοῦ ἔθνους, διότι εἰς ὅλον τὸ ἔθνος φθάσει ἡ ἀκτινοβολία Σοῦ καὶ τὸ συγκινεῖ καὶ τὸ ἠλεκτρίζει καὶ τὸ συγκεντρώνει τὴν στιγμὴν ταύτην εὐλαβῶς καὶ εὐγνωμόνως πρὸς Σὲ.

Ἥσαϊα! Τὴν στιγμὴν ταύτην, εἴτε μὲ τὸν Ἱεροτόριον ἐν οὐρανοῖς θεῖαν καὶ ἀψηλὴν λειτουργίαν, πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ ὑψίστου, ἐπιτελεῖς, εἴτε ἐκεῖ που εἰς χαλκομάταν περιίπταται, τὴν στιγμὴν ταύτην, λέγω, πτερύγισον ἀνωθεν ἡμῶν, δέξαι ὡς λιβανωτῶν τὴν εὐγνωμοσύνην ἐκ τῆς καρδίας τοῦ ἔθνους καὶ εὐλόγησον ἡμᾶς. Εὐλόγησον, ἀλλὰ καὶ ἐνίσχυσον καὶ ἐμπνευσον ἡμᾶς. Ναί, εἶσαι τόσον μέγας ὥστε καὶ λίθινος νὰ ἐμπνέης ἡμᾶς τοὺς ἐνσάρκους. Τί λέγω; θαρρῶ πως δὲν εἶσαι νεκρὸς, Ἥσαϊα, ἀλλ' ὅτι σφύζου ἀκόμη οἱ παλμοὶ τῆς μεγάλης Σοῦ καρδίας τὴν ὁποίαν καταπλημμύρει ἡ ὑπεραιμία τῆς φιλοπατρίας.

Ἥσαϊα! Ὁ κανονικὸς χρόνος θὰ σφύσῃ, ὡς, σιγά-σιγά, τὸ ὄνομά Σοῦ ἀπὸ τὸ μάρμαρον τοῦτο, ἀλλ' ὅμως οὐδαίς, οὐδέποτε θὰ σφύσῃ τοῦτο ἀπὸ τῆς καρδίας τῶν Ἑλλήνων; μυριόστομος δε καὶ εἰς αἰῶνας θὰ ψάλλῃ ἡ Ἐκκλησία: «Ἥσαϊου τοῦ ἐκ Δεσφίνης, ἐπισκόπου Σαλώνων σφαιρισθέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατριδος, αἰωνία ἔστω ἡ μνήμη».

Μετὰ τὸν σεβ. Ἀργολίδος ὠμίλησεν ὁ ὑπουργὸς κ. Ἀβραάμ ἐκφράσας τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πολιτείας πρὸς τὸν ἡρωικὸν ἱερόαρχον. Οἱ πρόεδροι τῶν κοινοτήτων Ἀμφίσης καὶ τῶν πέριξ, ἐν εἰς καὶ ὁ τῆς ἰδιαίτης πατριδος τοῦ Ἥσαϊου Δεσφίνης, ἀνέστησαν στεφάνους προσφωνήσαντες καὶ

ταλλήως, εἰς ἐπιφοράγισιν δὲ τῆς συγκινητικῆς τελευτῆς ἑψάλη ὁ ἔθνικὸς ἕμνος.

Τῇ ἐσπέρῳ ὑπὸ τῆς κοινότητος Ἀμφίσσης παρετέθη εἰς τοὺς ἱεράρχας, τοὺς ὑπουργοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπισήμους δεῖπνον, καθ' ὃ ὁ μὲν σεβ. Κρηνησίας ἐν προπόσει ἐτόνισεν πόσον μέγας καὶ ἀπαράιτητος παράγων ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ἔθνους ἡμῶν εἶνε ἡ Ἐκκλησία, διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν δύναται τοῦτο νὰ ζήσῃ οὐδὲ νὰ ἀντεπεξέλθῃ νικηφόρος κατὰ τῶν ἀνατροπικῶν ἰδεῶν, ὃ δὲ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης κ. Ἀβραῖμ εἰς ἀπάντησιν ἐββαίωσεν ὅτι ἡ πολιτεία συμμοζομένη τὴν ἀλήθειαν ταύτην λαμβάνει διὰ τοῦτο ἐκάστοτε, τὴν προσήκουσαν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας μέριμναν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνήλθε δις κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἐξετάσασα, πρὸς τοὺς ἄλλοις, σχέδιον Π. Διατάγματος περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς διατηρητέας περιουσίας τῶν ἱ. μονῶν.

—Τὸ Κ. Συμβούλιον τοῦ ὀργανισμοῦ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας εἰς τρεῖς συνεδρίας κατὰ τὴν λήξαν ἐβδομάδα κατήρτισε τὸν προϋπολογισμὸν τῆς τρεχούσης χρήσεως.

—Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος μεταβὰς εἰς Βουλιαγμένην τὴν παρελθοῦσαν τετάρτην 8ην τρ. μ. κατέθηκε τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ἀνεγειρομένου ναοῦ τοῦ ἔκκλησ. ὀρφανοτροφείου.

—Τοῦ Παν. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου γνωρίσαντος τῷ Μακ. Ἀρχιεπισκόπῳ ὅτι ὡς χρόνος τῆς συγκεντρώσεως τῶν κοινῶν ἀντιπροσώπων ἐν Λονδίῳ πρὸς συνεργασίαν διὰ τὸ ζήτημα τῆς προσεγγίσεως καὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ὁμοδόξου, Ἀγγλικανικῆς καὶ Παλαιοκαθολικῆς, ὠρίσθη ἡ 15 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. παρακαλοῦντος δὲ ἵνα εἰδοποιηθῇ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὅπως παρασκευασθῇ ἵνα παρευρεθῇ ἐν Λονδίῳ κατὰ τὴν ὀρισθείσαν ἡμερομηνίαν, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἱ. συνόδου ἵνα ἀνακοινωθῇ τοῦτο τῷ σεβ. μητροπολίτῃ Τρίκκης, ὀρισθέντι ὡς ἀντιπροσώπῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἵνα παρασκευασθῇ καὶ ἀναχωρήσῃ ἐγκαίρως διὰ Λονδίνον.

—Ἡ Δ. Ἱ. Σύνοδος ἐπέτρεψε τὴν χειροτονίαν ἱερέων εἰς τινα μικρὰ χωρία, διὰ λόγους ἀνάγκης, συμφώνως τῷ ἰσχύοντι νόμῳ.

—Κατόπιον αἰτήσεως τῶν κ. Ἰωάννου Παναγοπούλου καὶ Ἀνδρέου Νικητοπούλου, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἱ. συνόδου ἵνα, διὰ καταλλήλου ἐγκυκλίου αὐτῆς, συστηθῇ τοῖς σεβ. ἱεράρχαις ὅπως ἐνεργήσωσι δέοντως παρὰ ταῖς ἐνοριακαῖς ἐπιτροπείαις, ἵνα ἐγγράψωσι τοὺς ναοὺς αὐτῶν ὡς συνδρομητὰς τοῦ ἀρτι ἀρξαμένου ἐκδίδεσθαι ὑπὸ τῶν ὡτ. ἀνω αἰτουμένων θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ «Γψώσατε τὸν Ἱερέα».

—Κατόπιον τῆς ὑπὸ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἐπιψηφίσσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν νομοσχεδίων, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἱ. συνόδου ὅπως κληθῇ ἡ Ἱεραρχία διὰ τὴν 1ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. καὶ ἐπὶ 15 ἡμέρας, ἵνα τὸ μὲν ἱσοσκεθῇ ἐπὶ τῶν γενικῶν ζητημάτων τῆς

Ἐκκλησίας, τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ τῆς διοικήσεως αὐτῆς καὶ τῆς διατυπώσεως τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων διαταγμάτων, τὸ δὲ μελετήσῃ τὰ θέματα τῆς μελλούσης νὰ συνέλθῃ προσυνόδου.

—Συνεστήθη ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου, τῶν ἐκάστοτε κληρικῶν μελῶν τοῦ Κ. Σ. τοῦ Ο. Δ. Ε. Π. καὶ τοῦ παρὰ τῇ ἱ. συνόδῳ κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου, ὡς διοικοῦσα ἐπιτροπὴ τοῦ δελτίου «Ἐκκλησία».

—Εἰς ἀπάντησιν σχετικοῦ ἐγγράφου τῆς ἱ. συνόδου τὸ ὑπουργεῖον συγκοινωνίας γνωρίζει αὐτῇ ὅτι διετάχθησαν αἱ ταχυδρομικαὶ ὑπηρεσίαι νὰ δέχωνται ἀτελῶς τὴν διοσβ. βασιν τῆς ἀλληλογραφίας τῶν ἀρχιερατ. ἐπιτρόπων, ὡς νομίμων ἀντιπροσώπων τῶν μητροπόλεων ἐν τῇ οἰκείᾳ περιφερείᾳ, καὶ ὅτι ἐπὶ πλέον αἱ ἱ. μητροπόλεις, κατὰ νόμον ὡς δημόσιαι ἀρχαί, δύνανται νὰ ἀλληλογραφῶσιν ἀτελῶς πρὸς τὰς ἐνοριακάς ἐπιτροπείας καὶ τοὺς ἱερεῖς, οὐχὶ ὁμῶς καὶ αἱ ἐνοριακαὶ ἐπιτροπείαι καὶ οἱ ἱερεῖς, ἀλληλογραφῶσιν ἀτελῶς πρὸς τὰς ἱ. μητροπόλεις. Ἡ ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως δι' ἐγγράφου αὐτῆς ζητήσῃ παρὰ τοῦ Ἱπουργεῖου τῆς Συγκοινωνίας ὅπως αἱ ἐνοριακαὶ ἐπιτροπείαι καὶ οἱ ἱερεῖς ἀλληλογραφῶσιν ἀτελῶς πρὸς τὰς ἱ. μητροπόλεις, ἐφ' ὅσον ἡ ἐν λόγῳ ἀλληλογραφία ἀφορᾷ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν ναῶν καὶ οὐχὶ τῶν προσώπων.

—Εἰς σχετικῆν αἴτησιν περὶ ἀνεγέρσεως γυναικειᾶς μονῆς ἐν Καλαμαριᾷ ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἱ. συνόδου νὰ δοθῇ ἡ ἀπάντησις ὅτι τὸ ἀνεγειρόμενον ἤδη ἔδρμα δέον νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς Ἑουχαστήριον.

—Ἐξ ἀφορμῆς σχετικοῦ ἐγγράφου τοῦ Κ. Σ. τοῦ Ο. Δ. Ε. Π. καὶ κατόπιον τῆς τροποποιήσεως τοῦ νόμου 4684 περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ περὶ συγκοινωνίσεως τῶν μικρῶν μονῶν, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἱ. συνόδου νὰ ἐξαπολυθῇ ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς σεβ. ἱεράρχας ἵνα ἐπειγόντως καὶ συνωδὰ τῷ ἀρθρῷ 21 τοῦ ρηθέντος νόμου ἀναφέρωσι τὰς ἐπενεχτέας μεταβολὰς ὡς πρὸς τὴν συγχώνευσιν τῶν μονῶν, καθοριζομένων δηλαδὴ τῶν διατηρητέων καὶ συγχωνευτέων ἱερῶν μονῶν τῶν ἔχουσῶν ἀριθμὸν μοναχῶν ἐλάσσονα τῶν ἑξ.

—Ἐξ ἀφορμῆς αἰτήσεως μετὰ ὑπομνήματος τοῦ Δημητρίου Καραγεώργου περὶ ἐγκρίσεως νέου τύπου κυτίου παγκαρίου καὶ ἐτέρου τοιοῦτου εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἐν τῷ ναῷ περιφερομένων δίσκων συμφώνως τῷ νόμῳ, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἱ. συνόδου ν' ἀναβληθῇ ἡ λήψις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποφάσεως, ὅπως προκηρυχθῇ διαγωνισμὸς τῶν βουλομένων νὰ κατασκευασοῦν τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενα κυτία.

—Κατόπιον σχετικῶν ἐγγράφων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ πρὸ πολλοῦ ζητηθέντος ὑπὸ τῆς ἱ. συνόδου περιορισμοῦ ἀγιορειτῶν τινῶν μοναχῶν, οἵτινες δραπετεύοντες ἐκέλθεν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν εἰσελαύνοντες διαδίδουσι διαφόρους κακοδοξίας καὶ παρέχουσι πράγματα τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ ἱ. σύνοδος ἀπεφάσισε ν' ἀποταθῇ σχετικῶς πρὸς τὴν κυβέρνησιν καὶ συνεννοηθῇ μετ' αὐτῆς περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐν λόγῳ μοναχῶν.

—Γράφουσιν ἡμῖν ἐξ Ἰωαννίνων ὅτι τὸ ἐν Πάτραις ἐκδιδόμενον προτεσταυτικὸν περιοδικὸν «Ἠχώ τῆς Ἀληθείας» ἐν τῷ τεύχει τοῦ Ἰουνίου ἐ. ἔ. σελ. 9

ὑπὸ τύπον ἀνταποκρίσεως ἀναγράφον ὅτι ἡ ἱερά μητρόπολις Ἰωαννίνων ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀπαγορεύει εἰς τὸν λαὸν τὴν ἀγορὰν ἀγ. Γραφῶν καὶ Ἐδαγγελίων τῆς ἐν Λουδίνῳ βιβλικῆς ἐταιρείας, δὲν εὐρίσκειται ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἰσχυρῶς δὲ δι' ὅσον ἐδημοσίαισε προσεπάθησε νὰ συγκαλύψῃ παράνομον ἐνεργειαν τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ὁμοφρόνων προτεσταντῶν. Οὐδέποτε ἡ ἱερά μητρόπολις Ἰωαννίνων ἐξέδωκε τοιαύτην ἐγκύκλιον κατὰ τῆς ἀγορῆς καὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ κειμένου τοῦ ἐπὶ τῆς Ὁσθοδόξου Ἐκκλησίας παραδεδεγμένου τῶν ἁγίων Γραφῶν, οἰασθήποτε ἐταιρείας καὶ ἂν εἶναι τοῦτο. Τοῦναντίον πάντοτε προτρέπει καὶ ἐνισχύει διαφοροτρόπως καὶ τὸν κληρὸν καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀποκρίσιν καὶ ἀναγνώσιν τῆς ἁγίας Γραφῆς. Ἀλλ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἐπιτρέψῃ ἡ ἱερά μητρόπολις τὴν κρύφα καὶ παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ 1 ἁθροῦ τοῦ Συντάγματος, παρὰ τὰς συνοδικὰς διατάξεις καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 213 ἀπόφασιν τοῦ Β' τμήματος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔτους 1930 εἰσαγωγὴν καὶ διάδοσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰωαννίνων μεταφράσεων τῶν ἁγίων Γραφῶν χάριν προπαγανδιστικῶν σκοπῶν, ὡς ἐγένετο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήξαντος μηνός. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δηλονότι τοῦ Ἰουνίου ἐ. ἂ. προσελθὼν εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν ὁ ἐφημέριος Καστοίτης Ἰερώνυμος ἀνήγγειλεν ὅτι ἐξ Ἀθηνῶν προτεστάντης τις ἀπέστειλε ταχυδρομικῶς 30 ἀντίτυπα τῆς ἁγίας Γραφῆς διαφόρων σχημάτων δεδεμένα, δωρεάν, μὲ μόνην τὴν ὑποχρέωσιν τῆς καταβολῆς 50 δραχμῶν, παρεκάλεσε δὲ τὸν πρωτοσύγκελλον τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως νὰ ἐξετάσῃ αὐτὰ καὶ ἀποφανθῇ, εἰς ταῦτα δύνανται ἀκωλύτως νὰ κυκλοφορῶσιν. Ὁ πρωτοσύγκελλος ἐξετάσας τὰ μὲν κείμενα παρέδωκεν εἰς τὸν ἐφημέριον, τὰς δὲ παραφράσεις κατέσχευεν. Ἐὰν δὲ οἱ προτεστάνται προπαγανδιστὰ ἀποπειραθῶσιν αὐτὸς νὰ ταραξῶσι τὴν ἐπαρχίαν Ἰωαννίνων θὰ ζητηθῇ κατ' αὐτῶν ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων.

—Ὁ ὑφηγητὴς τῆς Θεολογικῆς σχολῆς κ. Βασ. Βέλλας τυχῶν ἀδείας ἕκ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου ἀνεχώρησεν εἰς Παλαιστίνην πρὸς ἀγιογραφικὰς μελέτας καὶ τελειοποίησιν τῶν γνώσεών του ἐν τῇ ἀραβικῇ γλώσσῃ, δι' ἧς συμπληροῦται ὁ κύκλος τῶν ἀναγκαίων τῇ Β.βλογιστικῇ ἀνατολικῶν καὶ σημιτικῶν γλωσσῶν.

—Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προσέφερεν εἰς τὸ ὑπὸ τὴν προστασίαν του διατελοῦν κατηχητικὸν σχολεῖον ἀγ. Ἀναργύρων (Ἀττικῆς) δραχμὰς 500 πρὸς ἐνίσχυσιν ἐκδοσεως φυλλαδίου τῆς ὀρθοδόξου χριστιαν. ἐνώσεως κορασιῶν ἡς τὰ ἔσοδα θὰ διατεθοῦν ὑπὲρ τῆς στέγης τῆς ἐνώσεως.

—Ἐν τῇ «κατὰ Χριστὸν Ἀγωγή» Σύρου δημοσιεύεται ἕκ τῶν ἀρχείων τῆς μητροπόλεως τῆς νήσου ἀνέκδοτος αὐτόγραφος ἐπιστολὴ ὑπὸ χρονολογίαν 17 Ἀπριλ. 1834 τοῦ τότε γυμνασιάρχου τοῦ ἐν Σύρῳ γυμνασίου Νεοφύτου Βαμβᾶ πρὸς τὸν πρῶτον ἐπίσκοπον Κυκλάδων Ἀνθιμον. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ Βάμβας εὐχαριστεῖ τὸν ἐπίσκοπον διὰ τὸ ἐπίσημον πρὸς αὐτὸν γράμμα του, ἐδιὰ τοῦ ὁποῦ ἐνηρησθήθητε νὰ με ἐνθαρρύνητε μὲ τὰς ἱεράς σας εὐχὰς

καὶ τὴν ἐκφασιν τῶν περὶ ἐμοῦ ελλεικῶν ἀισθημάτων σας πρὸς τοὺς ἀγῶνας τῆς δ-δασκαλίας.

—Τὸ τέλος τῆς μελέτης τοῦ σεβ. μητροπ. Λεοντοπόλεως ἔσκεν ἐλλείψεως χώρου θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Συμπληρωματικῶς πρὸς τὰς ἐξ Ἱεροσολύμων ἡμετέρας πληροφορίας περὶ ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἐκ σεισμοῦ παθόντος τρούλου τοῦ Καθολικοῦ τοῦ ναοῦ γῆς Ἀναστασεως, νεώτεραι ἡμῶν ἐκείθεν εἰδήσεις ἀναφέρουσιν ὅτι δόλοκρον τὸ περί τὸν τρούλλον κατασκευαστὸν παλαιὸν ὑλικὸν ἀπεμακρύνθη ὡς ἀκρηστον. Ἡ νέα οἰκοδομὴ γενήσεται ἐξ εἰδικοῦ λίθου. Αἱ ἐργασίαι βαίνουν βραδέως, μετὰ πολλῆς περιπέφσεως.

—Ἡ κατάστασις τοῦ ἀσθενούντος Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων παραμένει, δυστυχῶς, ἡ αὐτὴ παρὰ πάσας τὰς προσπάθειας τῶν θεραπευτῶν ἱατρῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ α' ἀντιθρησκευτικὸν συνέδριον τῆς γ' διεθνούς ὁπερ συνεκροτήθη κατὰ τὸν παρελθόντα Μάιον ἐν Λένινγκραντ διεβίβασε πρὸς τὴν σοβιετικὴν κυβέρνησιν ἐπιστολήν, δι' ἧς ἐξήτει νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς πάντας τοὺς ἀγνοῦντας ἡλικίαν κατωτέρων τῶν 18 ἐτῶν ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς ναοὺς ἢ ἐν γένει εἰς θρησκευτικὰ καθιδρύματα. Οἱ αἰθεροὶ ἐκ τῆς ἀφρομῆς ταύτης προέτιναν εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ μὴ ἐκδώσῃ ἴδιον πρὸς τοῦτο νόμον, ἀλλὰ ἰσχυρῶς νὰ προστεθῇ μία παράγραφος εἰς τὸν νόμον τὸν ἀπαγορεύοντα εἰς τὴν νεολαίαν τὴν εἴσοδον εἰς τὰ καθωρθαῖα καὶ τὰ νυκτερινὰ κέντρα δι' ἧς νὰ ἀπαγορευθῆται εἰς αὐτὴν καὶ ἡ εἰς τοὺς ναοὺς φοιτήσις. Οἱ γονεῖς θὰ καθίστανται ὑπεύθυνοι πάσης παραβιάσεως τοῦ νόμου τούτου καὶ θὰ καταδικάζονται ἐν μοίρᾳ ἐπαναστατῶν κατὰ τοῦ καθεστώτος.

—Τὸ γ' συνέδριον τῶν ἰθῶν ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν του πρὸ τινος ἐν Μόσχᾳ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πλωτοῦ τὴν καταγωγὴν Λουασιέβσκη. Ὁ ἐναρκτήριος ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ διαβόητου Γλασοσλάβσκη προέδρου τοῦ συνδέσμου τῶν ἀθῶν, βεβαιώσαντος ἐν ἄλλοις, ὅτι ἡ σοβιετικὴ κυβέρνησις δὲν θὰ πάσῃ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν ἀντιθρησκευτικὸν ἀγῶνα μέχρ' ὀριστικῆς ἐκμηδενίσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀθέου κινήσεως καὶ συνεχάρη τοὺς ἰσπανοὺς κομμουνιστὰς ἐπὶ τῷ ὅτι ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ἐπέτυχον νὰ καταρτίψωσι πολυριθμὰ φρούρια τοῦ ἐχθροῦ διὰ τοῦ ἐμπορημοῦ τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν. Ὁ Δεσ Βόλφ, γερμανὸς ἀντιπρόσωπος, παρέσχε μετὰ ταῦτα τὴν β.βαίωσιν ὅτι ἡ Γερμανία ἡ ἰδέα τοῦ κατὰ τῆς θρησκείας ἀγῶνος κερδίζει συνεχῶς ἐδαφὸς καὶ ἐτι καθ' ἡ ἡμέραν ἡ Γερμανία θὰ ἀποβῇ ἀθεὸς θὰ καταστῇ ταυτοχρόνως κακομμουνιστικὴ. Το συνέδριον ἐκόπεε νὰ καταστραφῆ καὶ τὰς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ διεξάγῃται ἐφέξῃ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἡ ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἐπὶ οἰκοπέδου παραχωρηθέντος εἰς τὴν ἐν Βουλγαρίᾳ βουλγαρικὴν κοινότητα πρὸς ἀνεγερσιν ναοῦ ἐν τῇ συνοικίᾳ «Φεράντς βαρός» τῆς ἐν ἰσογύῳ πόλεως

ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Σοφίᾳ ἱερατικοῦ σεμιναρίου ἐπισκόπου Μπορίς, ἐπίτηδες μεταβάλλοντος εἰς Βουδαπέστην ὡς ἐκπροσώπου τῆς βουλγαρικῆς ἰ. συνοδου. Ὁ ναὸς θὰ τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου.

—Τῇ 30 παρελθοντος Μαρτίου διὰ πανηγυρικῆς τελετῆς ἐτέθη ἐν Σοφίᾳ ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ φοιτητικοῦ οἰκοτροφείου.

ΡΩΜΑ·Ι·ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Κατ' εἰδήσεις ἐκ Ρώμης ἡ Α. Α. ὁ Πάπας διὰ μικρᾶς ἐγκυκλίου του περὶ τῆς «Καθολικῆς Δράσεως» ἀνασκευάζων τὰς κατηγορίας περὶ πολιτικοῦ αὐτῆς χαρακτήρος, διατείνεται ὅτι αὗται ἐχρησίμευσαν ὡς προσχημα ὅπως ἀποσπασθῆ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὀλοκληρῶς ἢ καθολικῆ νεολαία. Ἡ Α. Α. φρονεῖ ὅτι τὸ δογμα καθ' ὃ ἅπανα ἡ νεολαία τῆς Ἰταλίας ἀνήκει εἰς τὸ Κράτος, εἶνε ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν καθολικὴν διδασκαλίαν καὶ πρὸς αὐτὸ ἔτι τὸ φυσικὸν δικαίωμα τῆς οἰκογενείας, ἡ δ' ἀξιώσεις ἄρα ὅπως ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Πάπας περιορισθῶσι εἰς τὰς τελετουργίας, τῆς λοιπῆς διαπαιδαγωγώσεως τῆς νεολαίας ἀνηκούσης εἰς τὸ φασιστικὸν κράτος, δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτή. Ἐὰν μέχρι τοῦδε ἡ Ἁγία Ἐδρα ἀπέφυγε νὰ προβῆ εἰς ρητὴν καταδίκην τῶν ἀντιλήψεων τούτων, ἠλπίζεν ὅτι ταύτας ἐνεστερνίζοντο μόνον ὀλίγοι τινὲς πολιτικοὶ παράγοντες καὶ ὅτι δὲν ἀπετέλουν πραγματικὸν πολιτικὸν προγραμμα τοῦ καθεστώτος. Ἐφ' ὅσον ὁμως ἐκ τῶν τελευταίων γεγονότων ἀπεδείχθη τὸ ἐναντίον, ἡ Ἁγία Ἐδρα δηλοῖ κατηγορηματικῶς, ὅτι εἶνε ὀνόματι μόνον καθολικοὶ ὅσοι συμμερίζονται καὶ ἀναπτύσσουσι προγραμμα υἱοθετοῦν δογματα ἐκ διαμετροῦ ἀντιθετὰ πρὸς τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας, παραγνωρίζοντα καὶ καταδικάζοντα τὴν Καθολικὴν Δράσιν, ἡ ὅποια ἀποτελεῖ ὅ,τι προσφιλεστον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ διὰ τὸν ὕπατον Ποντίφηκα. Ὁ ὄρκος, ὁ ὅποιος ἐπιβάλλει εἰς τοὺς φασιστάς ν' ἀκολουθοῦν ἀσζητητὶ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ φασισμού καὶ νὰ ὑπηρετοῦν, μεχρὶ τῆς τελευταίας ρανίδος τοῦ αἵματος τῶν, τὴν ὑπόθεσιν μιᾶς ἐπαναστάσεως, ἡ ὅποια ἀποσπᾷ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὴν νεολαίαν καὶ διαπαιδαγωγεῖ αὐτὴν εἰς τὸ μῖσος καὶ εἰς τὴν βιαιοτητα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνευλαβίαν πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Παπα, εἶνε ὄρκος ἀθεμιτος. Οὐχ ἦττον—λεγεταὶ περαιτέρω ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ—ἐφ' ὅσον ἔνεκα τῶν δυσκολιών των σημερινῶν ὄρων τῆς ζωῆς ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸ φασιστικὸν κομμα καὶ ὁ ὄρκος εἰς τὸν

φασισμόν ἀποτελοῦν διὰ πλείστους ὄρον ἀπαραίτητον τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἄλλης σταδιοδρομίας των ὡς καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ ἐπιουσίου, ἡ Α. Α. προσεπάθησε νὰ ἐξεύρῃ μέσον, δυναμενον νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἡρεμίαν εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν καὶ νὰ περιορίσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰς ἐξωτερικὰς δυσκολίας. Τὸ μέσον τοῦτο εἶνε,—λέγει—διὰ τοὺς ἐγγεγραμμένους εἰς τὸ φασιστικὸν κόμμα, νὰ προβαίνουν, ὅταν διδοῦν τὸν φασιστικὸν ὄρκον, εἰς μίαν ἐνδόμυχον ἐπιφύλαξιν, τὴν ἐξῆς: «Πλὴν τῶν θιγόντων τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἢ τῶν ἀντικειμένων εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ». μετ' τὴν στερεὰν ἀπόφασιν νὰ ἐξωτερικεύσῃ τὴν ἐπιφύλαξιν των ταύτην ἐν ἡ περιπτώσει ἣθελε παραστῆ ἀνάγκη. Διὰ τούτων—ἐπαγεται ἡ ἐγκύκλιος—ἡ Ἁγία Ἐδρα δὲν ἠθέλησε νὰ καταδικάσῃ τὸ φασιστικὸν καθεστῶς ὡς τοιοῦτον, ἀλλὰ μόνον τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ προγράμματος του, τὰ ἀντικείμενα πρὸς τὴν καθολικὴν διδασκαλίαν, ἵνα οὕτως οἱ καθολικοὶ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ φασιστικὸν κόμμα δυνηθοῦν νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν συνείδησίν των».

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἐν ἡλικίᾳ 72 ἐτῶν ἐτελεύτησεν ἐν Αἰδελβέργῃ ὁ γνωστὸς εἰς τὸν θεολογικὸν κόσμον καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησ. ἱστορίας Hans von Schubert.

—Ὁ καθηγητῆς τῆς Κ. Διαθήκης κ. Hans von Lietzman ἐξέδωκεν εἰς μνήμην τοῦ Ἀδολφου Harnack τὸν πρῶτον τομον τῆς σειρᾶς, ἣτις μέλλει νὰ περιλαβῇ διαφορὰ ἔργα ἅτινα ὁ αἰμίμητος Harnack ἐπὶ μακρὰν ἐτῶν σειρὰν εἶχε παρουσιάσει εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν. Ὁ πρὸ μικροῦ ἐκδοθεὶς τόμος περιέχει μεταξὺ ἄλλων τὴν ἀποκατάστασιν ἑλληνικοῦ κειμένου ὅπερ ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τοῦ κειμένου τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς ἐν τῇ Βουλγατῇ. Τὴν μελέτην ταύτην εἶχεν ὑποβάλει ὁ Harnack ἤδη τῷ 1920, ἀναμένονσι δὲ αὐτὴν ἀνυπομονῶς οἱ εἰδικῶς περὶ τὴν Κ. Διαθήκην ἀσχολούμενοι.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Οὐάσιγκτων σεβ. James Freeman ἔλαβεν ἐσχάτως τὰ δῶρα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἀβυσσίας περὶ ὧν ἤδη ἔγραψεν ἡ Ἐκκλησία, ἦτοι θαυμασίας κατειργασμένον ἀργυροῦν σταυρὸν καὶ εὐαγγέλιον ἀργυροχρυσσον. Τὰ αὐτοκρατορικὰ δῶρα ἀπετέθησαν ὡς πολῦτιμα κειμήλια ἐν τῇ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ βιβλιοθήκῃ, ὁ δὲ σταυρὸς θὰ φέρεται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου εἰς εἰδικὰς τελετάς.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΔΗΜΟΚΡΑΣΙΩΝ**

191 Τὸ τοπικὸν συμβούλιον τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης διακρίνεται ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοψηφίαν δημοκρασίαν μονοστῶς ἐνοικιάσεως ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1931 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1932, ἀγροὶ καὶ λόγγοι μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς βιολογικῶν καὶ πάσης ἄλλης φύσεως δένδρων, κείμενοι εἰς τὰς θέσεις Ἐψηλά ἀλώνια, Κόκκινα ἀλώνια, Φτέρη, Ἀγ. Δημήτριος, Νιτροκλαδιά, Τουρκόστανη, Παλιόφουρνος, Παρδαλιά, Τριμενίνα, καὶ Λιγγερῆ, τῆς περιφέρειᾶς χωρίου Βασιλοπούλου τοῦ Ἀστακοῦ Ἀκαρνανίας, τῆς ἱερᾶς μονῆς Καθαρῶν. Ἡ δημοκρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Ἀστακῷ καὶ

ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοκρασιῶν τὴν 26ην Ἰουλίου 1931, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 μεσημβρινῆς τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐνώπιον τοῦ κ. εἰρηνοδίκου Ἀστακοῦ ἢ τοῦ ἀι απληρωτοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἐν Ἀστακῷ ὕποτος τῆς ἐθν. τραπέζης, καὶ ἀντιπροσώπου τῆς ἱερᾶς μονῆς Καθαρῶν Ἰθάκης. Πάντα τὰ ἔξοδα τῆς δημοπρασίας, κηρύκεια, συμβόλαια κ.λ.π. βαρύνουσι τὸν τελευταῖον πλειοδότην. Ἐν περιπτώσει ματαιώσεως τῆς δημοπρασίας δι' οἰονδήποτε λόγον, ἐπαναληφθήσεται αὐτὴ τὴν ἐπομένην Κυριακῇ. Ἐν Λευκάδι τῇ 20 Ἰουνίου 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ τοπ. συμβουλίου † ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Δημήτριος.

192 Το τοπικόν συμβούλιον του Ο.Δ.Ε.Π. της ιερᾶς μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης διακηρύττει ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν μονοετοῦς ἐνοικιάσεως ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1931 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1932 ἄγροι κείμενοι εἰς τὰς θέσεις «Ανάληψις, Μύλος, Ἄγ. Νικόλαος, Ἄγ. Κυριακὴ καὶ Μωροζέκου» τῆς περιφερείας Ἀναγῆς, τῆς ιερᾶς μονῆς τῶν Καθαρῶν ἐν Ἰθάκῃ. Ἡ δημοπρασία ἀνεργηθήσεται ἐν Ἰθάκῃ καὶ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν τὴν 26ην Ἰουλίου 1931, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὄραν 10-12 μεσημβρινῆς τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐνώπιον τοῦ κ. εἰρηνοδίκου Ἰθάκης ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἐν Ἰθάκῃ ὕποτος τῆς ἐθν. τραπέζης καὶ τοῦ ἡγουμένου τῆς ιερᾶς μονῆς Καθαρῶν. Πάντα τὰ ἔξοδα τῆς δημοπρασίας, κηρύκεια, συμβόλαια κ.τ.κ. βαρύνουσι τὸν τελευταῖον πλειοδότην. Ἐν περιπτώσει ματαιώσεως τῆς δημοπρασίας δι' οἰονδήποτε λόγον ἀπαναληφθήσεται αὕτη τὴν ἐπομένην Κυριακὴν. Ἐν Λευκάδῃ τῇ 20 Ἰουνίου 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ Τοπ. Συμβουλίου † ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Δημήτριος.

193 Το τοπικόν συμβούλιον του Ο.Δ.Ε.Π. της ιερᾶς μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης διακηρύττει ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν μονοετοῦς ἐνοικιάσεως ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1931 μέχρι 31ης Αὐγούστου 1932 τὰ ἀγροκῆματα μετὰ ἐλαιοδένδρων καὶ ἀμπέλου, κείμενα εἰς τὰς θέσεις «Καλαμωτὸ, Ἄσπρο γιανί, Πλατεῖα χωράφια, Βρύση, Κέδρος» τῆς περιφερείας Ἁγίου Ἰωάννου, τῆς ιερᾶς μονῆς τῶν Καθαρῶν ἐν Ἰθάκῃ. Ἡ δημοπρασία ἀνεργηθήσεται ἐν Ἰθάκῃ καὶ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν τὴν 26ην τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1931, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὄραν 10-12 μεσημβρινῆς τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐνώπιον τοῦ κ. εἰρηνοδίκου Ἰθάκης ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἐν Ἰθάκῃ ὕποτος τῆς ἐθν. τραπέζης, καὶ τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς Καθαρῶν. Ἄπαντα τὰ ἔξοδα τῆς δημοπρασίας, κηρύκεια, συμβόλαια κ. λ. κ. βαρύνουσι τὸν τελευταῖον πλειοδότην. Ἐν περιπτώσει ματαιώσεως τῆς δημοπρασίας, δι' οἰονδήποτε λόγον, ἀπαναληφθήσεται αὕτη τὴν ἐπομένην Κυριακὴν. Ἐν Λευκάδῃ τῇ 20 Ἰουνίου 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου † ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Δημήτριος.

196 Το τοπικόν συμβούλιον Καστορίας Ο.Δ.Ε.Π. διακηρύττει ὅτι συμφώνως τῇ ἐκ' ἀριθ. 32 πράξει τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου ἐκτίθεται εἰς δημοσίον διαγωνισμόν τὸ δικαίωμα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ δάσους Κόττορι τῆς ἰ. μονῆς Ἄγ. Ἀναργύρων διὰ τῆς ἐξαγωγῆς ἐκ τούτου 100000 δκάδων ξυλανθράκων κατ' ἔτος ἐπὶ 5 συνεχῆ ἔτη. Πρώτη προσφορά ὀρίζεται δρχ. μία (1) κατ' ὄκαν ἀπηλαγμένης παντὸς δημοσίου φόρου καὶ ἄλλου τινὸς δικαιώματος τοῦ δημοσίου ἐκ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦς ὅρους τῆς σχετικῆς διακηρύξεως οἰνίνες εἰσιν κατατεθειμένοι εἰς τὴν ἱεράν Μητροπολίτην Καστορίας, εἰς τὸν εἰρηνοδικὴν Κλεισοῦρα, εἰς τὸν Πρόεδρον Κοινότητος Ἀμυνταίου, εἰς τὸ ἐμπορ. ἐπιμελητήρ. Θεσ/νίκης καὶ εἰς τὸν δῆμον Φλωρίνης. Ἡ δημοπρασία θὰ λάβῃ χώραν τὴν 26ην Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὄραν 11-12 π. μ. ἐν Κλεισοῦρα, ἐνώπιον τοῦ κ. εἰρηνοδίκου καὶ τῆς λοιπῆς νομίμου ἐπὶ τῆς δημοπρασίας ἐπιτροπῆς. Ἐν Καστορίᾳ τῇ 27 Ἰουνίου 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου κ. α.α. ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν Καστορίας.

197 Το τοπικόν συμβούλιον του Ο.Δ.Ε.Π. της ιερᾶς μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, διακηρύττει ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν μονοετοῦς ἐνοικιάσεως ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1931 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1932 ἀγροκῆματα κείμενα εἰς τὰς θέσεις «Στραβίνα καὶ Δαφνοβρύση» τῆς περιφερείας Ζαβέρδης τῆς Ἀκαρνανίας, τῆς ιερᾶς μονῆς τῶν Καθαρῶν ἐν Ἰθάκῃ. Ἡ δημοπρασία ἀνεργηθήσεται ἐν Βονίτση καὶ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν τὴν 26ην Ἰουλίου 1931, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὄραν 10-12 μεσημβρινῆς τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐνώπιον τοῦ κ. εἰρηνοδίκου Βονίτσας ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἐν Λευκάδῃ ὕποτος τῆς ἐθν. τραπέζης, καὶ ἀντιπροσώπου τῆς μονῆς Καθαρῶν. Πάντα τὰ ἔξοδα τῆς δημοπρασίας, κηρύκεια, συμβόλαια κ.λ.κ. βαρύνουσι τὸν τελευταῖον πλειοδότην. Ἐν περιπτώσει ματαιώσεως τῆς δημοπρασίας, δι' οἰονδήποτε λόγον, ἀπαναληφθήσεται αὕτη τὴν ἐπομένην Κυριακὴν. Ἐν Λευκάδῃ τῇ 20 Ἰουνίου 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου † ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Δημήτριος.

ταῖον πλειοδότην. Ἐν περιπτώσει ματαιώσεως τῆς δημοπρασίας δι' οἰονδήποτε λόγον, ἀπαναληφθήσεται αὕτη τὴν ἐπομένην Κυριακὴν. Ἐν Λευκάδῃ τῇ 20 Ἰουνίου 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ τοπ. συμβουλίου † ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Δημήτριος.

195 Το τοπικόν συμβούλιον του Ο.Δ.Ε.Π. της ιερᾶς μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης διακηρύττει ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν διετοῦς ἐνοικιάσεως (εσοδεία καὶ ἀνέσσοδη), ἀπὸ 15 Αὐγούστου 1931 μέχρι τῆς 14 Αὐγούστου 1933, τὸ ἐν τῷ χωρίῳ Φρουνί ἐλαιοτριβείου τῆς τῆς ιερᾶς μονῆς Περαιερωμένης. Ἡ προσφορά ὀρίζεται εἰς εἶδος, καὶ ὡς πρώτη προσφορά τίθεται, βαρελας ἐλαίου καθαροῦ δέκα ἔξ (16) καταβλητέαι εἰς δύο δόσεις, ἕς ἐν ἢ πρώτη ἐκ τῶν 3/4 ἀποτελομένη θὰ καταβληθῆ μεχρι τέλους Ἰανουαρίου 1932, τὸ δὲ ὑπόλοιπον 1/4 κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον 1932-1933, πάντως ὅχι πέραν τοῦ Ἰανουαρίου 1933. Ἡ δημοπρασία ἀνεργηθήσεται ἐν Λευκάδῃ ἢ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν, τὴν 26ην Ἰουλίου 1931, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὄραν 10-12 μεσημβρινῆς τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐνώπιον τοῦ κ. εἰρηνοδίκου Λευκάδος ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἐν Λευκάδῃ ὕποτος τῆς ἐθν. τραπέζης καὶ ἀντιπροσώπου τῆς μονῆς Περαιερωμένης. Πάντα τὰ ἔξοδα τῆς δημοπρασίας, κηρύκεια, συμβόλαια κ.λ.κ. βαρύνουσι τὸν τελευταῖον πλειοδότην ἢ ἐν περιπτώσει ματαιώσεως τῆς δημοπρασίας δι' οἰονδήποτε λόγον ἀπαναληφθήσεται αὕτη τὴν ἐπομένην Κυριακὴν. Ἐν Λευκάδῃ τῇ 20 Ἰουνίου 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ τοπ. συμβουλίου † ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Δημήτριος.

198α Το τοπικόν συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. της ιερᾶς μητροπόλεως Σύρου ἐκθέτει εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν τετραετοῦς ἐνοικιάσεως τὰ κάτωθι κτήματα τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν εὐρισκόμενα ἐν τῇ κοινότητι Σεριφου: 1) ἀγρὸς Κάλικας ἀνατολικός, 2) ἀγρὸς Κάλικας δυτικὸς, 3) ἀγρὸς τραπέζας, 4) ἀγρὸς Κλεισοῦρα, 5) ἀγρὸς Ἁγίου Μηνῆς 6) Ὁ Φοῦρνος, 7) Ὁ Ἐρινόν, 8) ἀγρὸς Καλαγκὰς 9) ἀγρὸς Βιλλέα, 10) ἀμπέλος Κάλικαρη 11) ἀγρὸς Σωτήρας, 12) ἀγρὸς Κοικαλιὰ 13) ἀγρὸς λούρος, 14) ἀγρὸς Εξεοφῶν, 15) Ὁ Βελανιδιὰ Συκαμῆς 16) ἀγρὸς Κατσαργηλας καὶ 17) 9 μικροαγροὶ (Ζαριά) Αὐλόμονας. Ἡ δημοπρασία, ἀνεργηθήσεται τὴν 1ε Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν τῆς πόλεως Σεριφου, ἐνώπιον ἐπιτροπῆς ἐκ τοῦ εἰρηνοδίκου Σεριφου, ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἡγουμένου Συμβουλίου, ὡς καὶ τοιαῦτου τοῦ ἐν Σύρῳ ὑπὸτος τῆς ἐθνικῆς τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως τοῖς ὅροις τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, ὧν οἱ βουλούμενοι δυνατόν νὰ λάβωσι γνῶσιν προσερχόμενοι κατ' ἐκαστὴν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ Ταξιαρχῶν Σεριφου. Ἐν Ἐξομολογίῳ Σύρου τῇ 20 Ἰουνίου 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. κ. α. α. Κονταρίνης Οἰκονόμος.

ΔΕΛΤΙΟΝ ἙΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ΑΡΧΙΕΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΣΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 20. ΕΣΤ. ΦΡ. 20. ΑΜΕΡ. ΔΟΛ. 8
ΜΟΝΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΩΝ ΔΡΧ. 100
ΜΑΘΗ ΕΣΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 20. ΠΕΡΕΩΝ ΕΣΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 20
ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΣΗΜΟΝΑΣΤΩΝ ΔΡΧ. 30

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Δι' ἐμβάσματα καὶ διεκπαραιώσιν: Γραφ. Δ.Ι. Συνόδου
Διὰ τὴν λόνταξιν: Μεσογρησιῶν 12α

Τύποις «Φοῖνικος» ἔδδος Σταδίου 44, Ἀθήναι